



İçel Dergisi

<http://publish.mersin.edu.tr/index.php/icel>

e-ISSN: 2791-8599



Ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Akdeniz Örneği

Nesrin Karaaslan ^{*1}, Dilek Er Şentürk ¹, Muzaffer Metin Keskin ¹, Kadriye Su Bozyılan ¹,
Derin Bozkurt ¹

¹ Akdeniz Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, nesrin-karaaslan2015@hotmail.com, dileker82@hotmail.com, keskinmuzaffer94@gmail.com, bozyilanislism855@gmail.com, derinderos3365@gmail.com

Kaynak Göster: Karaaslan, N., Şentürk, D. E., Keskin, M. M., Bozyılan, K. S., & Bozkurt, D. (2024). Ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Akdeniz Örneği. İçel Dergisi, 4 (1), 1-10

Anahtar Kelimeler

Ortaokul öğrencileri
Sosyal görünüş kaygısı
Sosyal medya kullanımı

Araştırma Makalesi

Geliş: 10.04.2024
Revize: 08.05.2024
Kabul: 15.05.2024
Online: 23.05.2024



ÖZ

Günümüz koşullarında hızla gelişen teknoloji ve internet, topluma birçok katkı sağlamasına rağmen birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Özellikle ortaokul öğrencilerinde gözle görülebilir sorunlara neden olduğu düşünülmektedir. Görülen sorunların başında sosyal görünüş kaygısı gelmektedir. Beden algısının geliştiği ve ergenlerin sosyal çevreden bu konu ile ilgili yapılan yorumlardan çok fazla etkilendiği dönem olan ergenlik döneminde, sosyal medyanın ergenler üzerinde beden imajlarıyla ilgili oluşturduğu etki merak edilir hale gelmiştir. Bu doğrultuda, Mersin Akdeniz ilçesindeki ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygıları arasındaki ilişkiyi farklı değişkenlere (yaş, sınıf, sosyoekonomik düzey, günlük sosyal medya kullanım süresi, fiziksel görünüşün nasıl değerlendirildiği, sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da photoshop uygulanıp uygulanmaması) göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Akdeniz ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamaya çalışan tarama türünde bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Mersin Akdeniz ilçesindeki 115 erkek (%42,4) ve 156 kız (%57,6) olmak üzere 271 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada, Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği ve Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nden faydalanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygı düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişkiye ulaşılmıştır. Sonuç olarak ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı arttıkça sosyal görünüş kaygı düzeylerinin artış gösterdiği görülmektedir. Elde edilen sonuçlara yönelik önlemler alınması çok önemli olmaktadır.

Investigation of the relationship between social media use and social appearance anxiety among secondary school students: A mediterranean case

Keywords

Secondary school students
Social appearance anxiety
Social media use

Research Article

Received: 10.04.2024
Revised: 08.05.2024
Accepted: 15.05.2024
Online: 23.05.2024

ABSTRACT

In today's conditions, rapidly developing technology and the internet have brought many problems although they have made many contributions to society. It is thought to cause visible problems especially in middle school students. One of the main problems is social appearance anxiety. During adolescence, which is the period when body perception develops and adolescents are highly affected by the comments made on this subject from the social environment, the effect of social media on adolescents' body images has become curious. In this direction, analyses were conducted to examine whether the relationship between social media use and social appearance concerns of middle school students in Mersin Akdeniz district differs according to different variables (age, class, socioeconomic level, daily social media usage time, how physical appearance is evaluated, whether filters or photoshop are applied in photo posts on social media). The research is a survey-type study that tries to determine the relationship between social media use and social appearance anxiety levels of secondary school students studying in Akdeniz district. The sample of the study consisted of 271 secondary school students, 115 male (42.4%) and 156 female (57.6%), in Mersin Akdeniz district in the 2023-2024 academic year. Social Media Use Scale and Social Appearance Anxiety Scale were utilized in the study. According to the results obtained, middle school students.

1. Giriş

1.1. Sosyal medya kullanımı

İnternet, hızlı ve kolay bilgi erişimi ile iletişimi büyük ölçüde kolaylaştırarak hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarından biri olan medya, modern toplumlarda hayatın önemli bir unsuru haline gelmiştir. Sosyal medyanın yoğun olarak kullanıldığı modern toplumlarda bireyler, giyim kuşam, seyahat planları, hava durumu, haberler gibi hayatlarını etkileyen pek çok konuda sosyal medya aracılığıyla bilgiye ulaşmaktadırlar. Ayrıca, sosyal medya bireysel ihtiyaçlar kadar siyaset, ekonomi, kültürel hayat gibi toplumsal yaşamın da kritik bir parçası haline gelmiştir [1].

Teknolojik araçların yaygınlaşması ve internet erişiminin kolaylaşması, sosyal medya platformlarına girişi de kolaylaştırmıştır. İnternet kullanan insanların büyük çoğunluğu aynı zamanda sosyal medya hesaplarına da sahiptir. Modern çağda, gençler medya etkisiyle çevrelenmiş bir hayat sürmektedir. Bu nedenle ergenlik dönemi öğrencileri arasında sosyal medya kullanımı giderek artış göstermektedir. İnternet kullanımının ergenlik döneminde dünya genelinde ve Türkiye'de artış göstermesinin nedeni, sunulan hizmetlerin ve erişilebilirliğin kolaylığıdır. Yapılan bir çalışma sonucuna göre 12-15 yaş arasındaki ergen bireylerin neredeyse tamamı günlük olarak evden ya da okuldan interneti kullandığı belirlenmiştir. Gençler, toplumda internet ve sosyal medya platformlarını en yoğun şekilde kullanan grubu oluşturmaktadırlar. Bağımsız hareket etmelerine imkân sağladığı için, gençler sosyal medyayı bu kadar sık kullanmaktadır [2-10].

Ortaokul öğrencilerinin duygusal gelişimi göz önüne alındığında, öğrencilerin sorumluluklarını hızlı, başarılı ve kolayca yerine getirmek istedikleri görülür. Ergen bireylerin eleştiriden çok fazla hoşlanmamaları göz önüne alındığında bu yönde davranışlar ile karşılaşmaları onları huzursuz edebilmektedir. Başarı odaklı oldukları için tersi bir durum onların hoşuna gitmez. Sosyal medya bu konuda kişilere farklı bir ortam sunmaktadır, başarısızlık ve eleştirilme korkusu olmadan rahatça hareket etme olanağı sunabilir. Sosyal medyada rahat bir şekilde ifade buldukları, sorumluluk hissetmedikleri, eleştirilmedikleri, takdir edildikleri ve beğenildikleri ortamlar bireyler için çok daha çekici olabilir. Sosyal medya, bireyin gerçek hayattaki sorumluluklarını sanal hayattaki sorumluluklarla değiştirerek bağlılık kavramının dönüşümüne neden olmuş olabilir. Ortaokul dönemi, lise, üniversite ve kariyer seçimi için temel hedeflerin belirlendiği ve bir kişinin hayal ettiklerini elde etmek için zaman ayırdığı ve emek harcadığı uzun bir yolun başıdır. Ortaokul döneminden itibaren, ders çalışma ve sınavlara girme gibi zorunluluklarla başlayan süreç, gençlerin dikkatini sosyal medyadaki eğlenceli ve çekici içeriklere çekebilir; bu da onların asıl hedeflerine odaklanmalarını engelleyebilir [11-14].

Ortaokul öğrencileri, sosyal medyada kendi ve başkalarının paylaşımlarına beğeni ve yorum alarak anlık mutluluk yaşayabilirler. Ancak, aşırı derecede sosyal medyaya bağlı olan öğrenciler, gerçek yaşamdaki mutluluğu yaşamakta zorlanabilirler ve kişisel mutluluklarını sosyal medya paylaşımlarıyla sınırlı bulabilirler. Bu durum, ergenlik dönemindeki öğrencilerin kendileriyle ilgili farkındalık kazanmalarını ve gerçekten neyin mutlu edip etmediğini anlamalarını engelleyebilir. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığı olan öğrencilerin gerçek hayatta farklı ilişkiler kurma becerilerini geliştirmelerini zorlaştırabilir ve bu durum onları mutsuz edebilir. Öğrencilerin, farklı bireylerle ayrı zamanlarda ve yerlerde sosyal ilişkide bulunma gerekliliği, sosyal medya bağımlılığı ya da yalnızlık hissi içinde bulunan bireyleri üzgün hale getirebilir [12].

1.2. Sosyal görünüş kaygısı

Ergenlik dönemini üç ayrı bölümde incelemek mümkündür. Ergenlik dönemi, erken, orta ve geç olarak ayrılabilir. Ortaokul öğrencileri erken ergenlik döneminde bulunurlar. Erken ergenlik döneminde bulunan ortaokul öğrencilerinde hem bedendeki hem de davranışlardaki değişimler hızlı bir şekilde meydana gelir. Bu aşamada öğrencilerde hızlı bir gelişim ve bedende ve davranışta değişimler görülür. Ergenlerin ilgisi bedenlerine yönelir. Bedenlerine yönelik her türlü eleştiriyi ayırt etmeden kendilerine göre uyarılma eğilimleri olmaktadır. Bu sebeple, olumsuz eleştirilerde bedenleri ile ilgili kaygı yaşayabilmektedirler [15, 16, 10].

Çok eski zamanlardan beri dış görünüş çok önemli olmuştur. Toplumlar farklı bir önemde görülmüştür. İnsanlar dış görünüşü her zaman önemsemişler ve dış görünüşlerine yönelik hem olumlu hem de olumsuz değerlendirmeler yapmışlardır [17, 18]. İnsanlar bedenleri ile dış dünya ile iletişimde olabilmektedirler. Giyimiyle, tarzıyla birçok mesaj verebilmektedir. Beden algısında bireyin kendi bedeni ile ilgili bir algısı vardır. Kendi bedeni ile ilgili başkalarının düşüncelerini de önemseyebilmektedirler. Dış çevreden aldığı dönütler ile bedenine yönelik algısı değişebilmektedir [19-22].

Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla artık kişiler gerçek hayat kadar sanal hayata da önem vermeye başlamışlardır. Farklı platformlarda fotoğraflar, videolar paylaşarak diğer kullanıcılarla etkileşime geçmekte ve bu durumun bireyleri etkilemesi kaçınılmaz olmaktadır. Sürekli maruz kalınan uygulamalar ve efektler yüzünden oluşturulmuş idealize bedenler, kullanıcıların zamanla bu görüntüleri benimsemesine ve sahip olmadıkları özelliklerden ötürü görünüş kaygısı yaşamalarına sebebiyet vermektedir [23]. Bu noktada sosyal görünüş kaygısı önemli olmaktadır.

Sosyal görünüş kaygısı kişinin diğer bireyler tarafından nasıl değerlendirildiği ile ilgili olarak kendi içinde yaşadığı duygusal ve davranışsal yansımaları ifade etmektedir. Bu bağlamda birey, diğer bireyler ile iletişim içinde

iken karşı tarafta kendilerine ilişkin olumlu etki bırakmak ister ve davranışlarını buna göre yönlendirir, bunu başaramadığı, yani olumsuz bir etki bıraktığı durumlarda ise duygusal açıdan üzüntü yaşamaktadır [29]. Sosyal görünüş kaygısı, kişilerin sosyal çevrelerindeki bireyler tarafından dış görünüşlerine yönelik yapılan olumsuz yargılar sonucu oluşabilmektedir. Bireylerin beden imajlarına gelebilecek olumsuz düşüncelerin yarattığı kaygı sosyal görünüş kaygısı olarak belirtilmektedir [24].

Sosyal görünüş kaygısı, kişilerin kendi dış görünüşleri ilgili olumsuz beden imajının bir sonucu şeklinde de belirtilebilmektedir. Kişinin kendi kaygılarını ve çevresindeki insanların kendisine yönelik yargılarına yönelik geliştirdiği kaygı olarak açıklanabilmektedir. Sosyal görünüş kaygısı olan bireyler, toplum içinde her an diğer insanların kendini nasıl değerlendirdiği ile ilgili tetiktirler. Olumsuz mesaj alması, bireyin sosyal kaygıya yakalanma ihtimalini artırır. Sosyal medyada birçok kişinin görseline maruz kalmak hem beden algısını hem özyeterlilik inançlarını etkilemektedir. İçerik denetiminin tamamen kullanıcı kontrolünde olması, bireyleri zamanla etkilemektedir. Kullanıcılar, bir süre sonra kendi bedenlerini diğerlerinin bedenleriyle karşılaştırmaya başlamaktadırlar. Aynı zamanda kullanıcılar kendilerini sosyal medya durumlarındaki hareketlilikleri karşılaştırarak olumsuz rekabet ortamı oluşturabilmektedirler [25-30].

Ergenlik dönemindeki öğrencilerin var olan sosyal görünüş kaygılarının sosyal medya kullanımı süresinin artmasına bağlı olarak artış gösterdiği düşünülmektedir. Çünkü sosyal medya günlük hayata çok hızlı bir giriş yapmış ve sosyal hayatı bütünüyle etkilemeye başlamıştır. Sosyal medyada çok fazla vakit geçiren ergen bireyler, sosyal medyada gördükleri kişileri baz alarak kendilerine yönelik bir değerlendirme yapacaklardır. Bu durum bireyin kendisini diğer bireyler ile sıklıkla karşılaştırmasına ve başka kişilerin kendi ile ilgili düşüncelerini çok fazla önemseyerek kendini değerlendirmesine neden olacaktır. Dolayısıyla bu durumun ergen bireylerde sosyal görünüş kaygısına neden olacağı düşünülmektedir [31, 32]. Ek olarak, sosyal medyanın iletişimde sağladığı imkanların yanı sıra, ergen bireyin sosyal medya üzerinden kendisini karşılaştıracığı, karşılaştırma sonucunda kendisini olumsuz olarak değerlendiren ergenin kaygı duyacağı ve bu kaygının beden imajı üzerinde olması dolayısıyla sosyal görünüş kaygısı yaşayacağı öngörülmektedir [17, 33-35].

Ortaokula devam eden öğrencilerin sağlıklı bir gelişim süreci geçirmeleri için sosyal medya kullanımı ile ilgili önlem almak ve bu konu ile ilgili öğrencileri bilinçlendirmek çok önemli olmaktadır. Literatür incelendiğinde, daha önce yapılan çalışmaların hemen hemen hepsinin ortaokul öğrencilerinin dışındaki gruplar ile yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmanın gerekli ve önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenlerden ötürü, sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin ortaokul öğrencileri ile çalışılması, araştırmanın Mersin Akdeniz ilçesindeki ortaokul öğrencilerine yönelik yapılması çok önemli olmaktadır. Ek olarak, Akdeniz ilçesinin demografik yapısının sıklıkla değişkenlik gösterdiği düşünüldüğünde çalışmanın birçok farklı yönden okuyuculara farkındalık kazandıracığı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırma, Akdeniz ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı düzeyleri arasında olan ilişkiyi saptamaya çalışan tarama türünde bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 öğretim yılında Mersin Akdeniz ilçesinde öğrenim gören 115 erkek (%42,4) ve 156 kız (% 57,6) olmak üzere 271 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın amacı doğrultusunda; ortaokul öğrencilerinde olan sosyal medya kullanımı düzeyi ile sosyal görünüş kaygısı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayıları hesaplama yapılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, ortaokul öğrencilerinde olan sosyal medya kullanım düzeyleri ve sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin yaş, sınıf, sosyoekonomik düzey, günlük sosyal medya kullanım süresi, fiziksel görünüşün nasıl değerlendirildiği, sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da photoshop uygulanıp uygulanmaması gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla analizler gerçekleştirilmiştir.

2.1. Sosyal medya kullanımı ölçeği-SMKÖ

Deniz ve Tugun Ünal [36] öncülüğünde geliştirilen, süreklilik ve yetkinlik alt boyutlarından oluşan 8 maddelik ölçekten, araştırmada kullanılmak amacıyla faydalanılmıştır. 5'li likert formatında hazırlanan ölçeğin güvenilir ve geçerliliği test edilmiştir.

2.2. Sosyal görünüş kaygısı ölçeği- SGKÖ

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, kişilerin kendi dış görünüşlerine yönelik duygusal, davranışsal ve bilişsel olacak şekilde ortaya koydukları kaygıları ölçmek için Hart ve Arkadaşları [37, 38] öncülüğünde geliştirilmiştir. Ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Orijinal ismi Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) olan ölçek Hart vd. [38] öncülüğünde geliştirilmiş, aynı zamanda Türkçeye uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması ise Doğan [39] tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin amacı bireylerin dış görünüşlerine yönelik algıladığı bilişsel, davranışsal ve duygusal kaygı düzeylerini değerlendirmektir. Ölçeğin Türkçe formatının iç tutarlık katsayısının .93, test-tekrar

test güvenilirlik katsayısının .85 ve ayrıca test yarılama yöntemi sonucunda ulaşılan güvenilirlik katsayısının .88 olduğu ifade edilmiştir [39]. Bu çalışmada SGKÖ'nün iç tutarlılık analizinden elde edilen Cronbach Alfa değeri .96 olarak bulunmuştur. Elde edilen tüm sonuçlar ışığında ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu kabul edilmiştir. Ölçek ölçümleri sonucu elde edilen yüksek puanlar sosyal görünüş kaygısı düzeyinin fazla olduğunu belirtmektedir [40].

3. Bulgular

Araştırma verileri değerlendirilmiş olup, elde edilen sonuçların ayrıntılı olarak açıklanması aşağıdadır. Bu çalışmaya 115 erkek (%42,4) ve 156 kız (% 57,6) olmak üzere 271 öğrenci katılım sağlamıştır (Tablo 1). Katılımcıların %23,2'i (63 kişi) 5. sınıf öğrencisi, %29,9'u (81 kişi) 6. sınıf öğrencisi, %27,7'si (75 kişi) 7. sınıf öğrencisi ve %19,2'si (52 kişi) ise 8. sınıf öğrencisi olmuştur (Tablo 2). Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin günlük sosyal medya kullanım sürelerini %46,9'u (127 kişi) 0-1 saat, %31,7'si (86 kişi) 2-3 saat, %12,5'i (34 kişi) 4-5 saat, %8,9'u (24 kişi) 5 saatten fazla olarak belirtmiştir (Tablo 3). Çalışmada yer alan öğrenciler, sosyo-ekonomik durumlarını %25,5'i (69 kişi) düşük, %67,9'u (184 kişi) orta ve %6,62'si (18 kişi) yüksek olarak ifade etmiştir (Tablo 4).

Fiziksel görünüşünün beğenilip beğenilmediği soruna yönelik öğrencilerin %4,1'i (11 kişi), "Hiç beğenmiyorum", %7,4'ü (20 kişi) "Beğenmiyorum", %23,2'si (63 kişi) "Kararsızım", %41,7'si (113 kişi) "Beğeniyorum", %23,6'sı (64 kişi) "Çok beğeniyorum", %4,1'i (11 kişi), "Hiç beğenmiyorum" şeklinde tercihlerini belirtmişlerdir (Tablo 5). Araştırmaya katılan öğrenciler, "Sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da photoshop uyguluyor musun?" sorusuna yönelik olarak da %27,7'si (196 kişi) "Evet", %72,3'ü (196 kişi) ise "Hayır" yanıtını vermiştir (Tablo 6).

Tablo 1. Çalışmada yer alan katılımcıların cinsiyet bilgileri.

Cinsiyet	N	%
Erkek	115	42,4
Kız	156	57,6
Toplam	271	100

Tablo 2. Çalışmada yer alan katılımcıların sınıf seviyeleri.

Sınıf	N	%
5. Sınıf	63	23,2
6. Sınıf	81	29,9
7. Sınıf	75	27,7
8. Sınıf	52	19,2
Toplam	271	100,0

Tablo 3. Çalışmada yer alan katılımcıların günlük sosyal medya kullanım süreleri.

Günlük sosyal medya kullanım süreniz	N	%
0-1 Saat	127	46,9
2-3 Saat	86	31,7
4-5 Saat	34	12,5
5 saatten fazla	24	8,9
Toplam	271	100,0

Tablo 4. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyo-ekonomik durumu.

Sosyo-ekonomik durumunuz	N	%
Düşük	69	25,5
Orta	184	67,9
Yüksek	18	6,6
Toplam	271	100,0

Tablo 5. Çalışmada yer alan katılımcıların fiziksel görünüşlerini değerlendirme durumu.

Fiziksel görünüşünü nasıl değerlendirirsin?	N	%
Beğeniyorum	113	41,7
Beğenmiyorum	20	7,4
Çok beğeniyorum	64	23,6
Hiç Beğenmiyorum	11	4,1
Kararsızım	63	23,2
Toplam	271	100,0

Tablo 6. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal medyada fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da photoshop uygulayıp uygulamama durumu.

Sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da photoshop uyguluyor musun?	N	%
Evet	75	27,7
Hayır	196	72,3
Toplam	271	100,0

Yapılan araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygı düzeyleri arasında olan ilişki incelenmiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin durumu.

	Korelasyon	Sosyal görünüş kaygısı	Sosyal medya kullanımı
Sosyal görünüş kaygısı	Pearson Korelasyon	1	,299**
	Sig. (p)		,000
	N	271	271
Sosyal medya kullanımı	Pearson Korelasyon	,299**	1
	Sig. (p)	,000	
	N	271	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 7’de görüldüğü gibi $p < 0,05$ olduğu için ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı düzeyleri ile sosyal görünüş kaygı düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki vardır denilebilir ($r=0,299$). Sonuç olarak ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı arttıkça sosyal görünüş kaygı düzeylerinin artış gösterdiği görülmektedir.

Elde edilen elde edilen verilere göre, Mersin Akdeniz ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerin sosyal medya kullanımı ve sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğine ulaşılmıştır ($p > 0,05$) (Tablo 8).

Tablo 8. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya kullanımının cinsiyet değişkenine göre durumu.

Grup istatistikleri	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	p
Sosyal medya kullanımı	Erkek	115	18,0348	7,89062	,353
	Kız	156	17,7436	8,57669	
Sosyal görünüş kaygısı	Erkek	115	37,4261	15,54623	,438
	Kız	156	38,4487	16,47336	

Elde edilen analiz sonuçlarına göre, Mersin Akdeniz ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve görünüş kaygısı düzeylerinin sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da fotoğraf kullanıp kullanılmadığına göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediğine ulaşılmıştır ($p > 0,05$) (Tablo 9).

Tablo 9. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya kullanımının sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da fotoğraf uygulamaya göre durumu.

Grup istatistiği	Sosyal medyadaki fotoğraf paylaşımlarında filtre ya da fotoğraf uyguluyor musun?	N	Ortalama	Standart Sapma	p
Sosyal medya kullanımı	Evet	75	22,3867	9,02233	,006
	Hayır	196	16,1378	7,29006	
Sosyal görünüş kaygısı	Evet	75	40,9600	17,60485	,267
	Hayır	196	36,8878	15,33381	

Analiz sonuçları, sınıf düzeyine göre öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğuna işaret etmektedir ($F_{2-267}=393,151$, $p < 0,05$). 5. sınıf-7. sınıf ile 5. sınıf-8. sınıf ile 6. sınıf-8. sınıf arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal medya kullanımının sınıf seviyesine göre durumu.

ANOVA	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	Sig.	Anlamlı farklılık
Gruplar arası	1179,454	3	393,151	6,059	,001	5. Sınıf-7. Sınıf 5. Sınıf-8. Sınıf
Grup içi	17325,764	267	64,891			6. Sınıf-8. Sınıf
Toplam	18505,218	270				

Analiz sonuçları sosyal görünüş kaygısının beğenilip beğenilmemesine göre sadece sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farka ulaşılmıştır ($F_{2-266}=503,154$, $p < 0,05$).

Ayrıca, “Beğeniyorum-Beğenmiyorum” ile “Beğeniyorum-Hiç Beğenmiyorum arasında bir farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 11).

Tablo 11. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal medya kullanımının fiziksel görünüşe göre durumu.

ANOVA	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	Sig.	Anlamli farklılık
Gruplar arası	2012,616	4	503,154	8,115	,000	Beğeniyorum-Beğenmiyorum Beğeniyorum-Hiç Beğenmiyorum
Grup içi	16492,602	266	62,002			
Toplam	18505,218	270				

Analiz sonuçları, sosyal medya kullanımının sosyal medya kullanım süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olduğunu göstermektedir. ($F_{2-267}=1488,989$, $p<0,05$). 0-1 Saat-2-3 saat arasında, 0-1 Saat-4-5 saat arasında, 0-1 Saat-5 saatten fazla arasında, 2-3 Saat-5 saatten fazla arasında bir farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 12).

Tablo 12. Çalışmada yer alan katılımcıların sosyal medya kullanımının sosyal medya kullanım süresine göre durumu.

ANOVA	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	Sig.	Anlamli farklılık
Gruplar arası	4466,966	3	1488,989	28,320	,000	0-1 Saat-2-3 Saat 0-1 Saat-4-5 Saat 0-1 Saat-5saatten fazla 2-3 Saat-5saatten fazla
Grup içi	14038,252	267	52,578			
Toplam	18505,218	270				

Son olarak Mersin Akdeniz ilçesinde ortaokul öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeyleri ve sosyal görünüş kaygı düzeyleri ile sosyoekonomik durum arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır.

4. Sonuçlar ve Tartışma

Çalışmanın bulguları dikkate alındığında, ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı düzeyleri ile sosyal görünüş kaygı düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişkiye ulaşılmıştır ($r=0,299$). Sonuç olarak ortaokul öğrencilerde sosyal medya kullanımı arttıkça sosyal görünüş kaygı düzeylerinin artış gösterdiği görülmektedir.

Yapılan çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Çetinkaya'nın [41] öncülüğünde yapılan araştırma sonucunda, sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki ortaya konulmaktadır. Bu doğrultuda sosyal medya bağımlılığının artış göstermesi, sosyal görünüş kaygısının da artış göstermesine neden olmaktadır. Şengönül ve Aydın [42] genç yetişkinler ile birlikte yürüttüğü çalışmada sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medyayı kullanım sıklığı, sosyal medyada ne kadar zaman geçirdiği arasında anlamlı düzeyde bir farka ulaşmışlardır. Diğer bir çalışmada ise [43] sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Eckler ve arkadaşlarının [44] araştırmasında da sosyal medyada (Facebook) fazlaca zaman geçiren genç kızlarda dış görünüşlerine daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada [45], sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya kullanım düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Işık [46] yaptığı çalışmada, öğrencilerin sosyal medya kullanımı düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkiye ulaşılmıştır. Ceylan [47] yukarıdaki sonuçları destekler nitelikte bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile sosyal görünüş kaygısı arasında pozitif yönlü anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Eser [31] tarafından yapılan çalışmada, katılımcılarda sosyal medya kullanımı sürekliliği, sosyal medya kullanımının sosyal görünüş kaygısı ile arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişkiye ulaşılmıştır. Grabe ve diğerleri [48], Fardouly ve Vartanian [49] ve Puglia [50] ise sosyal medyada çok fazla zaman geçirmenin beden imajına zarar verdiklerini belirtmişlerdir.

Cohen ve Blaszczynski [51] tarafından yapılan çalışmaya göre ise bireyler arasında sosyal medyayı kullanma sıklığının artması sonucunda beden imajının zarar gördüğü ifade edilmiştir. Dolayısıyla, ergenlik döneminde olan bireylerin sıklıkla sosyal medyayı kullanmaları kendi bedenlerine yönelik olarak memnuniyetsizlik duyacakları belirtilmiştir.

Özer [52] tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre, kızlarda sosyal görünüş kaygısı ve sosyal medyada görülen kişiler ile kendi görünüşünü karşılaştıranların, paylaşımlarına gelen beğenileri takip edenlerin, paylaşımlarına az beğeni almayı önemseyenlerin sosyal görünüş kaygısı anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

5. Öneriler

Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçları destekler nitelikte olan yukarıdaki çalışmalar incelendiğinde sosyal medya kullanımı ve sosyal görünüş kaygısının ilişkili olduğu ve farklı yaş gruplarındaki insanların etkilendiği görülmektedir. Ancak bahsi geçen çalışmalar incelendiğinde çalışmaların hemen hemen hepsinin ortaokul öğrencilerinin dışındaki gruplar ile yapıldığı görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısının incelendiği bu çalışmanın elde ettiği sonuçlar ölçütünde önemli olmaktadır. Teknolojik gelişimlerin hızı göz önüne alındığında hemen hemen her evde internet kaynaklarına ulaşımın çok kolaylaştığı düşünüldüğünde, öğrencilerin sosyal medya kaynaklarına erişimi ve sık kullanımı kaçınılmaz olmaktadır [53]. Gelişen internet ve sosyal medya dünyasının etkilerinin çok hızlı artması, ortaokul öğrencilerinin de etkileyecek noktaya gelmiş olması, endişe vericidir. Bu sebeple yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ve verilen öneriler çok önemli olmaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- Öğretmenlere ve ailelere düşen en önemli görev, öğrencilerin zamanlarının büyük bir bölümünü ev ve okul ekseninde geçirdiğinin farkına varıp bu duruma göre davranılmalıdır.
- Öğrencilerin gerçek anlamda sevdikleri ile zaman geçirmeleri, birlikte yaşamaları, olumlu duygulara sahip olmaları, çevrelerinde daha az sosyal görünüş kaygısı yaşamalarını sağlayacaktır.
- Ortaokul ve ergenlik dönemi aynı zamanlara denk gelmektedir. Okuldaki fiziki değişim, sosyal ilişkilerin sıklığı, duygu durum değişiklikleri, kabul edilme istekleri gibi özellikler bireyin gelişiminde önemlidir. Ailelerin ve öğretmenlerin bu konulara dikkat etmeleri gerekmektedir. Aileleri ve öğretmenleri ile kaliteli zaman geçiren öğrencilerin sosyal medya kullanımının azalacağı bilinçli sosyal medya kullanıcıları olacakları düşünülmektedir.
- Ergenlik çağına girmekte olan ortaokul öğrencilerinin gelişimine katkı sağlayacak faaliyetler, örneğin, gerçek arkadaş ilişkilerini yaygınlaştırma, problem çözme becerisini artırma, iletişim kurma becerisini geliştirme gibi yararlı kazanımlara odaklanılmalıdır.
- Öğrencilerin gelişimini olumlu etkilemek için öğretmen ve velilerin öğrencilere yaparak yaşayarak ve tecrübe ederek öğrenmelerinin önemini anlatmaları ve rol model olmaları gerekmektedir.
- Öğrencilerin yaşamında sık sık karşılaştığı sosyal medya, sosyal görünüş kaygısı gibi kavramlar eğitimci tarafından öğrencilere aktarılmalıdır. Yanlış bilinen, anlaşılmayan konuların çelişkiler yarattığı, bilgi kirliliğine neden olduğu unutulmamalıdır.
- Ergenlik dönemi ile ilgili aileler bilinçlendirilmelidirler. Bilinçlendirilen aileler, sorunlar ortaya çıkmadan önleyici tedbir alabilir ve bilgi kirliliğini önleyebilirler.
- Kitap okuma, spora yönelme, yetenekler ve becerilerin geliştirilmesini destekleme konularında öğrenciler teşvik edilmelidirler.
- Öğrencilerin sorunlarının çözümü konusunda okullarda psikolojik danışmanlar başta olmak üzere tüm eğitimciler bilinçlendirilmelidirler.
- Yoğun şekilde sosyal görünüş kaygısı yaşayan bireyler psikoloğa yönlendirilmeli ve gerekli desteği almaları sağlanmalıdır.
- Öğretmenler sosyal medya ve sosyal görünüş kaygısı ile ilgili fazlaca özenli olmalı, öğrencileri iyi gözlemleyerek yardım almaları gerektiğinde yönlendirmede dikkatli olmalıdırlar. Özellikle kendine güven ve iletişim becerilerinde sorun yaşayan öğrencilere kendini kabul noktasında destek olmalıdırlar [54].
- Öğrencilerin sosyal medyanın zararları hakkında bilgilendirme yapmak ve bu konuda farkındalık kazanmalarını sağlamak için psikososyal eğitimler verilebilir. Sosyal medyadan ziyade gerçek bir sosyal çevre oluşturmaları için öğrencilere destek olunmalıdır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Nesrin Karaaslan: Makalenin hazırlanması, literatür taramasının yapılması, veri analizlerinin yapılması ve yorumlanması, makale formatında düzenlenmenin yapılması

Dilek Er Şentürk: Makalenin hazırlanması, literatür taramasının yapılması, veri analizlerinin yapılması ve yorumlanması

Muzaffer Metin Keskin: Makalenin hazırlanması, literatür taramasının yapılması

Kadriye Su Bozyılan: Makalenin hazırlanması, literatür taramasının yapılması

Derin Bozkurt: Makalenin hazırlanması, literatür taramasının yapılması

Çatışma Beyanı

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

1. Toruk, İ. (2008). Üniversite gençliğinin medya kullanma alışkanlıkları üzerine bir analiz. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19), 475-488.
2. Akar, F. (2017). Purposes and characteristics of internet use of adolescents. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi= Pegem Journal of Education and Instruction, 7(2), 257-286. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2017.010>
3. Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. Journal of computer-mediated Communication, 13(1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
4. Büyükşener, E. (2009). Türkiye’de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış. XIV. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri, 12, 13.
5. Doğan, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S. E. (2008). Ergenlerin problemleri internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (18), 106-124.
6. Doğan, U., & Karakaş, Y. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak yalnızlık. Sakarya University Journal of Education, 6(1), 57-71. <https://doi.org/10.19126/suje.40198>
7. Eğitim, K. V. (2017). Dünya Ülkeleri Sosyal Medya ve İnternet Kullanımı. <http://karaman.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/IM/47/Sosyal%20Medya%20ve%20%C4%B0nternet%20Kullan%C4%B1m%20Raporu.pdf>
8. Kaya, Z., & Dalkıç, A. (2020). Instagram Kullanan ve Kullanmayan Ergenlerde Beden Algısı ve Öz-yeterliliğin İncelenmesi. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 8(Özel Sayı), 48-74.
9. Kuşay, Y. (2013). Sosyal Medya Ortamında Çekicilik ve Bağımlılık. İstanbul: Beta Yayıncılık.
10. Santrock, J. W. (2012). Adolescence . Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
11. Bayhan, P., & Işıtan, A. G. S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 20(20), 33-44.
12. Erdemir, N., & Ayas, T. (2023). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı, yalnızlık ve iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(4), 708-721. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1231203>
13. Ghali, S., Afifi, S., Suryadevara, V., Habab, Y., Hutcheson, A., Panjiyar, B. K., ... & Nath, T. S. (2023). A systematic review of the association of Internet gaming disorder and excessive social media use with psychiatric comorbidities in children and adolescents: is it a curse or a blessing? Cureus, 15(8), e43835. <https://doi.org/10.7759/cureus.43835>
14. Murphy, E. C., & Tasker, T. E. (2011). Lost in a crowded room: A correlational study of Facebook & social anxiety. Interface: The Journal of education, community and values, 11, 89-94.
15. Arman, A. R., Bereket, A. ve Ateş, E. (2011). Kim korkar ergenlikten. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık, Ankara.
16. Derman, O. (2008). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri.
17. Çakmak, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi].
18. Çakmak, V. (2014). İletişim kaygısının sosyal medya kullanımı üzerine olan etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine örnek olay incelemesi. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
19. Alagül, Ö. (2004). Farklı spor branşlarındaki sporcuların atılganlık ile beden algısı arasındaki ilişki. [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi].
20. Mezarıcı, F. K. (2018). Kızların spor yapmasında toplumsal beden algısının etkisi: Düzce örnekleme. [Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
21. Öngören, B. (2015). Sosyolojik Açıdan Sağlıklı Beden İmgesi. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 16(34), 25-45.
22. Uras, B. Y. (2004). Body satisfaction and depression systems relationship among university students: The mediating role of self esteem. [Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi].
23. Atık, D., & Örtten, T. (2008). İdeal beden imgesini oluşturan sosyal ve kurumsal faktörler ve bu idealin bireyler üzerindeki etkileri. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 25(1), 17-35.
24. Karakaş, Ö. and Kılıç, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Journal of Human Sciences, 13(3), 3838-3841.
25. Ayar, D., Gerçeker, G. Ö., Özdemir, E. Z., & Bektas, M. (2018). The effect of problematic internet use, social appearance anxiety, and social media use on nursing students' nomophobia levels. CIN: Computers, Informatics, Nursing, 36(12), 589-595.
26. Kulaksızoğlu, A. (1998). Ergenlik Psikolojisi. Ergenlik Psikolojisi (s. 9-255). içinde İstanbul: Remzi Kitapevi.
27. Oğuz, G. (2005). Bir güzellik miti olarak incelik ve kadınlarla ilgili beden imgesinin televizyonda sunumu. Selçuk İletişim, 4(1), 31-37.
28. Oktan, V., & Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası insan bilimleri dergisi, 7(2), 543-556.
29. Argüden, Y. (2003). İtibar yönetimi. Arge Danışmanlık Yayınları.

30. Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., & Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-113.
31. Eser, A. (2023). Geç ergenlerde sosyal medya kullanımı, sosyal karşılaştırma ve sosyal görünüş kaygısı arasında ilişkinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
32. Global Digital 2019 Reports. <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-useaccelerates#:~:text=There%20are%203.48%20billion%20social,of%20more%20than%2010%20percent>.
33. Archer, S. L. (1989). The status of identity: Reflections on the need for intervention. *Journal of Adolescence*, 12(4), 345-359. [https://doi.org/10.1016/0140-1971\(89\)90059-6](https://doi.org/10.1016/0140-1971(89)90059-6)
34. Zimmer-Gembeck, M. J., Hawes, T., & Pariz, J. (2021). A closer look at appearance and social media: Measuring activity, self-presentation, and social comparison and their associations with emotional adjustment. *Psychology of Popular Media*, 10(1), 74-86.
35. Uluç, G., & Yarcı, A. (2017). Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (52), 88-102.
36. Deniz, L., & Tutgun-Ünal, A. (2019). Sosyal medya çağında kuşakların sosyal medya kullanımı ve değerlerine yönelik bir dizi ölçek geliştirme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1025-1057. <https://doi.org/10.26466/opus.557240>
37. Hart, E. A., Leary, M. R., & Rejeski, W. J. (1989). The Measurement of Social Physique Anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11(1), 94-104.
38. Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C., & Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15(1), 48-59. <https://doi.org/10.1177/10731911073066>
39. Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 151-159.
40. Kara, A. (2016). Sosyal görünüş kaygısı ile utangaçlık arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 95-106.
41. Çetinkaya, S. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının sosyal görünüş kaygısı ve olumsuz değerlendirilme korkusu ile ilişkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi].
42. Şengönül, M., & Aydın, B. N. (2023). Genç yetişkinlerde sosyal medya kullanımına dair özellikler ile sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumları ilişkisi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 113-134. <https://doi.org/10.56206/husbd.1196068>
43. Özer, P., & Güzel, Ş. (2023). Sosyal Görünüş Kaygısı ve Sosyal Medya Bağımlılığının Estetik İşlem Yaptırma Algısı ile İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(40), 1412-1432. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1258228>
44. Eckler, P., Kalyango, Y., & Paasch, E. (2017). Facebook use and negative body image among US college women. *Women & health*, 57(2), 249-267. <https://doi.org/10.1080/03630242.2016.1159268>
45. Kireççi, C. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu belirtileri, sosyal görünüş kaygısı ve akademik erteleme ile ilişkisinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi].
46. Işık, M. (2019). Erişkinlerin sosyal medya kullanım özelliklerinin sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumlarına etkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi].
47. Ceylan, N. (2022). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile ilişkisi. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi].
48. Grabe, S., Ward, L. M., & Hyde, J. S. (2008). The role of the media in body image concerns among women: a meta-analysis of experimental and correlational studies. *Psychological bulletin*, 134(3), 460-476. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.3.460>
49. Fardouly, J., & Vartanian, L. R. (2015). Negative comparisons about one's appearance mediate the relationship between Facebook usage and body image concerns. *Body image*, 12, 82-88. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2014.10.004>
50. Puglia, D. R. (2017). Social media use and its impact on body image: the effects of body comparison tendency, motivation for social media use, and social media platform on body esteem in young women. [Doctoral dissertation, The University of North Carolina at Chapel Hill].
51. Cohen, R., & Blaszczynski, A. (2015). Comparative effects of Facebook and conventional media on body image dissatisfaction. *Journal of Eating Disorders*, 3, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s40337-015-0061-3>
52. Özer A. (2023). Öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Tıpta Uzmanlık Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi].
53. Ercan, D. M. (2018). Geç ergenlik döneminde sosyal medya maruziyetinin beden algısı ile ilişkisi. [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi].

54. Öztürk, L., Öztürk, S. S. S., Sarpkaya, S., & Yabaci, A. (2021). Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atlas Journal*, 7(39), 1622-1634. <https://doi.org/10.31568/atlas.666>